

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Кликните да бисте почели унос текста.

1. Датум и орган који је именовao комисију
24. јуна. 2015, Наставно-научно веће Филолошког факултета у Београду. Одлуком Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену докторске дисертације мр Дивне Глумац.
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. др Кајоко Јамасаки, редовни професор, Јапанологија - јапански језик и књижевност, 2014, Филолошки факултет Универзитета у Београду
2. др Срето Танасић, редовни професор, Српски језик, 20. маја 2008, Филозофски факултет Универзитет у Нишу
3. др Данијела Васић, доцент, Јапанологија - јапански језик и књижевност, 25. мај 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду
4. др Далибор Кличковић, Јапанологија - јапански језик и књижевност, 25. мај 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду

Кликните да бисте почели унос текста.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Мр Дивна Глумац је рођена 15. септембра 1974. године у Београду, где је завршила Шесту београдску гимназију. На Филолошком факултету у Београду дипломирала је 1997. године на Катедри за оријенталистику (група за јапански језик и књижевност). Од септембра 1998. године до јуна 1999. године, као стипендиста, била је на специјализацији у Институту за јапански језик као страни, ради усавршавања из области методике наставе, у Урави (Јапан). Одбранила је магистарски рад под насловом „Tipovi pasivne rečenice u japanskom jeziku i njihovi prevodni ekvivalenti u srpskom jeziku“ на Филолошком факултету у Београду 5. јула 2011. године. Кандидаткињи је одобрена тема за израду докторске дисертације на Филолошком факултету у Београду 18. 9. 2012.

Мр Дивна Глимац је радила као асистент-приправник за предмет Јапански језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду од јуна 1999. до новембра 2010. Изабрана је у звање лектора (Јапанологија - јапански језик) 24. новембра 2010, а у исто звање поново је изабрана 23. новембра 2013. године.

1. Име, име једног родитеља, презиме:
Дивна, Драгојло, Глумац
2. Датум рођења, општина, република:
15. септембра 1974, Савски венац, Београд, Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:
5. јула 2011, Београд, Филолошки факултет, „Tipovi pasivne rečenice u japanskom jeziku i njihovi prevodni ekvivalenti u srpskom jeziku“
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
Наука о језику

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Каузатив и глаголски род у јапанском језику у поређењу са српским језиком

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

Докторска дисертација замишљена је као контрастивно истраживање каузатива и глаголског рода у јапанском језику у поређењу са српским. Рад садржи 227 страна (479,344 словних места), са следећом структуром:

Увод (1-9); I. Каузативност – општи оквир (10-35); II Каузатив у јапанском језику (36-112); III Каузатив у српском језику у поређењу са јапанским (113-132); IV Еквиваленти типова јапанске каузативне реченице у српском (132-209); Закључак (210-217); Литература и извори (на јапанском 29 наслова; на српском 32; на осталим језицима 18); Корпус (на јапанском 12 наслова; на српском 6). Рад садржи сажетак на српском језику као и на енглеском језику.

За истраживање се кандидаткиња користила дескриптивним и контрастивним методом. Дескриптивни метод преовлађује у првом делу и другом делу, док су у трећем и четвртном делу заступљена оба метода. Контрастивна анализа је једносмерна, селективна и парцијална.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Каузатив је један од најважнијих граматичких појава у јапанском језику. У последње време истражује се у оквиру категорије глаголског рода, мада у Србији до сада ова веома сложена тема никада није истражена. Дисертација мр Дивне Глумац јасно и теоријски прецизно објашњава природу каузатива у јапанском језику у контексту категорије глаголског рода, и систематски приказује типове каузативних реченица, у којој се јављају помоћни глаголи –*segu* и –*sasegu*. Други део овога рада је посвећен истраживању преводних еквивалената на српском језику.

Увод се састоји од три сегмента: Тематски оквир; Теоријско методолошки оквир истраживања; Корпус. Кандидаткиња најпре даје дефиницију каузативне реченице у јапанском језику. Каузативност представља, како кандидаткиња објашњава, универзалију форматизовану на различитим језичким нивоима – морфолошком, деривационом, лексичком и синтаксичком. У јапанском језику се поменути однос јасно потврђује у морфолошкој структури, како она сажето објашњава, уз увођење афикса –*sasegu*. Мр Глумац приказује битну разлику између јапанског и српског: док је у српском језику дати облик деривације ограничен, морфема –*sasegu* у јапанском језику има високи степен продуктивности, што је теоријски утемељено запажање.

Овде кандидаткиња даје јасан увид у врсте глаголског рода у јапанском језику као следеће: актив; пасив; каузатив; спонтани глаголски род; потенцијал. Уводећи термин „каузатор“ за иницијатора радње као и термин „каузиран“ за вршиоца радње, теоријски је прецизно приказано да се каузативност остварује у екстраперсоналној, интерперсоналној у интраперсоналној сфери.

Као основ истраживања узима се, како истиче кандидаткиња, синтаксичко-семантички модел по Лајонсу, а да се утврди и синтаксичко-семантички опште инвентар лексичко-граматичких средстава којим се формализује каузативност у јапанском језику. Циљеви истраживања по поглављима су приказани. На крају овога дела дато је објашњење о корпусу који се односи на истраживање у четвртном поглављу.

У првом поглављу под насловом „Каузативност – општи оквир“ кандидаткиња даје детаљан преглед досадашњих истраживања о каузативу у оквиру опште лингвистике, у којима се истичу теоријска достигнућа Џ. Лајонса, Ч. Филмора и Р. В. Валина. На основу досадашњих научних сазнања дата је дефиниција каузатива као и опис његових синтаксичко-семантичких одлика у природним језицима. Ово поглавље садржи пет сегмената: Синтаксичко-семантичке одлике каузатива; Категоријална обележја учесника каузативне ситуације; Падешке ознаке у каузативној конструкцији; Каузативност и модалност; Каузатив и глаголи емоционалног садржаја.

Друго поглавље под насловом „Каузатив у јапанском језику“ садржи следеће елементе: Творба, дефиниција и врсте каузатива у јапанском језику; Значења каузатива; Кратак преглед досадашњих истраживања о каузативној реченици; Категоријална обележја учесника каузативне ситуације и разлика у употреби између прелазног глагола и каузатива непрелазног глагола; Падешке ознаке у каузативној конструкцији; Каузатив и глаголи емоционалног садржаја; Каузативност и модалност; Каузатив и реченична перспектива; Каузативно-пасивна конструкција; Типови каузативне реченице у јапанском језику – синтеза и примена у овом истраживању. Кандидаткиња најпре даје дефиницију каузатива у јапанском језику на основу савремених истраживања о каузативу у Јапану. У кратком прегледу досадашњих научних достигнућа мр Глумац даје увид у све важне резултате објављене у периоду од 1970. године до 2000. године. Кандидаткиња овде систематски даје прецизан опис кључних научних радова од истакнутих истражвача као што су Хидео Терамура и Емико Хајацу. Поред тога, у овом поглављу мр Глумац истражује како је каузативна реченица у јапанском језику објашњена и у убеницима и приручницима за странце. На основу већ поменутих

истраживања, кандидаткиња систематски врши класификацију типова каузативне реченице у јапанском језику, што је један од најзначајнијих доприноса ове тезе.

Треће поглавље под насловом „Каузатив у српском језику у поређењу са јапанским“ се састоји од следећих сегмената: Врсте и значења каузатива у српском језику; Категоријална обележја учесника каузативне ситуације; Рекцијске допуне каузативних глагола и падешке ознаке у каузативној конструкцији; Каузативност, реченична перспектива и модалност; Каузатив и глаголи емоционалног садржаја. У овом поглављу кандидаткиња даје прецизан опис како је објашњен појам каузативности у српском језику, ослањајући се на научне радове Тијане Батистић, Миливоја Алновића и др. Приказује се и природа узрочне конструкције с обзиром на утврђену везу појма каузативности и каузалности у српском језику (М. Стевановић, М. Ивић и П. Пипер).

Четврто поглавље под насловом „Еквиваленти типова јапанске каузативне реченице у српском“ на основу истраженог, проучава проблеме који се тичу превођења каузативних реченица на српски, делимично примењујући теорију превођења, ослањајући се на научно достигнуће Миодрага Сибиновића. Поглавље се састоји од следећих сегмената: Превођење двоагентивне каузативне реченице; Превођење каузативних реченица које изражавају узрочни однос; Превођење каузатива посесора; Превођење каузативних реченица које изражавају деловање човека на предмете, ток ствари и природне појаве; Превођење каузатива односа између ствари и појава; Превођење каузатива у функцији еквивалента прелазних глагола; Превођење каузатива као лексичке јединице; Превођење каузативно-пасивне конструкције. Користећи се корпусом који се састоји од модерних и савремених књижевних дела у јапанском оригиналу (С. Нацуме, Р. Акутагава, Х. Мураками и др.) и њихових превода на српски, мр Глумац контрастивном анализом открива неке законитости у превођењу типова јапанске каузативне реченице на српски.

Кликните да бисте почели унос текста.

VI Списак научних и стручних радова

Научни и стручни радови

- „Пасивне конструкције у српском језику у поређењу са пасивном реченицом у јапанском језику“, *Српски језик*, вол. 17, Београд, 2012, стр. 523–537. (811.163.41'366.573)
- „Пасивне реченице у јапанском језику“, *Филолошки преглед*, XL, 2013-2, стр. 21–43. (811.521'366.573)
- „The Causative and the Verb Voice in Japanese in Contrast with Serbian: Translation Equivalents of Japanese Causative Sentence in Serbian“, *Ph.D. Workshop in Japanese Studies East and Central Europe*, February 18–19, 2013, The Japan Foundation, Budapest, стр. 38–52.
- „Улога датива у српском језику у превођењу јапанских пасивних реченица“, *Србија између Истока и Запада: наука, образовање, култура и уметност. Зборник резимеа*, Филолошки факултет, Београд, 2013, стр. 121–123.
- „Дискурсом мотивисана перспективизација каузативне реченице у јапанском језику“, *Научни скуп „Језик, књижевност, дискурс“: Књига сажетак*, Универзитет у Нишу Филозофски факултет, 25–26. април 2014, стр. 34–35.
- „Типови пасивних реченица у јапанском језику и улога датива у њиховом превођењу на српски језик“, у: *Србија између Истока и Запада: наука, образовање, култура и уметност, Књ. 4: Језици Балкана у компаративном и интердисциплинарном контексту*, Филолошки факултет, Београд, 2014, стр.199–212. (811.521'36)
- „Исказивање агенса у пасивним конструкцијама у српском и у јапанском језику“, *Анали Филолошког факултета*, Књига XXVI, Свеска I, Београд, 2014, стр.193–202. (811.163.41'36; 811.521'36)
- „Падешке ознаке агенса у каузативној конструкцији у јапанском језику“, излагање у оквиру научног скупа *Видљиво и невидљиво*, на Филолошком факултету у Београду, 15–18. март 2014.

Превод изворног текста у облику монографије (стари језици)

- *Кођики: записи о древним догађајима (Kojiki)*, превод са старојапанског језика, копреводиоци Х. Јамасаки Вукелић, Д. Васић и Д. Кличковић, Београд, Рад, 2008. (384 стр.; 21 цм) ISBN 978-86-09-00997-6

Преводи монографских публикација

- Харуки Мураками, *Спутник љубав*, превод с јапанског језика, Београд, Геопоетика, 2004. (211 стр.) ISBN:978-86-7666-028-5

– Харуки Мураками, *Играј Играј Играј*, превод с јапанског језика, Београд, Геопоетика, 2005. (408 стр.) ISBN:86-7666-055-7

– *Историја Јапана – Из Коданишине Илустроване енциклопедије Јапана (Japanese History)*, превод с јапанског језика, копреводиоци Д. Васић, Д. Кличковић и М. Павковић, Београд, Завод за уџбенике, 2008. (220 стр) ISBN:978-86-17-15867-3

Дигитална публикација

– *Shokyu nihongo tangocho (Глосар за почетни степен)*, Токио, децембар 2008. (2193 речи; 34,319 bytes)
Доступно преко: <http://jplang.tufs.ac.jp>: JPLANG (e-learning material developed by the government-subsidized project at Tokyo University of Foreign Studies) – e-Japanese-Japanese language material on the internet. (Сарадник у изради Електронског уџбеника, носилац пројекта проф. др Кајоко Јамасаки)

Кликните да бисте почели унос текста.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

На крају дисертације мр Дивне Глумац, целовито је изведен закључак. На основу свега истраженог, објашњена је веома сложена појава „каузатив“, која изражава „двоагентивну ситуацију“. Према тумачењу мр Дивне Глумац, каузатив је хетеросубјекатска структура која истовремено изражава и радњу агенса и истиче одговорност другог лица додељујући му улогу субјекта. Кандидаткиња у томе налази културолошке разлоге, истичући да је „у јапанском језику каузатив „социолошка и психолошка појава“, што је један од најзначајнијих закључака ове дисертације. Специфичност јапанске каузативне реченице је, како кандидаткиња теоријски даје опис, што облик подстрека каузатора није експлицитно дат нити је исказан у виду засебне пропозиције, већ је изражен апстрактно, помоћним глаголом *saseru*, који се додаје на основу глагола радње чији је носилац каузирани. Приказани су типови каузативне реченице у јапанском језику, са функционалним називима који именују семантички садржај: присила; дозвола; забрана; пуштање; спречавање; остављање на миру; упутство; нега или брига о немоћном; прекор; самопрекор; узрок и др. За разлику од јапанског језика, како истиче мр Глумац, у српском језику не постоји морфолошки лик који гради каузатив, што је важно запажање. Каузативно значење се, како објашњава мр Глумац, изражава пре свега лексички, каузативним глаголима. На основу детаљне контрастивне анализе из IV поглавља, систематски су приказани преводни еквиваленти јапанске каузативне реченице на српски, уз објашњење које се односи на морфо-синтаксичке али и семантичке особине реченица.

Захваљујући детаљној анализи, досадашња преводилачка пракса каузативне реченице са јапанског на српски систематски је приказана, а истовремено је успостављена одређена законитост за превођење каузатива, што је веома корисно за преводиоце. Показано је да је преводни еквивалент прототипичне, двоагентивне јапанске каузативне реченице у српском перифрастична конструкција с каузативним глаголима присиле, протопермисивним или контрапермисивним глаголима, при чему се именичка фраза у значењу каузираног исказује обликом датива или акузатива, док се каузирана радња исказује допунском изричном реченицом. Указано је на проблем имплицативности. Док је у јапанском језику она интегрисана у значење каузативног глагола, у српском није увек нужна. Кандидаткиња указује на потребу промене реченичне перспективе у преводу када теба нагласити значење деонтичке модалности. Ситуација се у преводу исказује с тачке гледишта каузираног перифрастичном конструкцијом с глаголом *морати*.

Њен истраживачки рад даје нову димензију проучавања јапанског језика. Поред морфо-синтаксичког истраживања, фокусирајући се на међуљуски однос учесника каузалне ситуације, мр Глумац даје семантички опис „каузативности“ у јапанском језику. Стога, може се рећи, њено проучавање уводи културолошку димензију у проучавање језика, проблематизујући социолошке и психолошке елементе језичког изражавања, који су веома развијени у јапанском језику. Резултати њеног истраживања се могу примењивати и користити у настави јапанског језика али и у преводилачкој пракси.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА:

Дисертација коју је предала мр Дивна Глумац под насловом „Каузатив и глаголски род у јапанском језику у поређењу са српским језиком“ представља несумњив научни допринос проучавању савременог јапанског језика, али и методици наставе јапанског као страног. Као контрастивно истраживање, узорно је написана. Драгоцен је прилог за преводилаштво на релацији између српског и јапанског језика. Њена дисертација је оригинално и самостално научно дело, које означава значајан напредак српске јапанологије.

X ПРЕДЛОГ:

На основу свега изложеног, предлажемо Наставно-научном већу Филолошког факултета у Београду да прихвати докторску дисертацију мр Дивне Глумац и закаже одбрану пред комисијом која је овај извештај поднела и потписала.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. др Кајоко Јамасаки, редовни професор
2. др Срето Танасић, редовни професор
3. др Данијела Васић, доцент
4. др Далибор Кличковић, доцент